

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת עבודה זרה ט"ט-ע"ה
פסח | ט"ו בניסן (25-31 למרחץ)

חַכְכָּח כַּסְר וַסְחַח

דף ס"ט: שירת הגמלים והיין

לאיש העסקים הנוכרי היה עסק מוצלח להוביל משאות על גבי גמלים. היו לו גמלים חסונים וחזקים שגמאו מרחק רב בכל יום. באחד הימים סוחר יווני יהודי שכר את איש העסקים הזה שיוכיח עבורו חביות יין מעיר לעיר. כאשר הגיעו החביות למקום, ביקש סוחר היין למכר את סחורתו לחנויות היין שבעיר, אך כולם אמרו לו את אותה תשובה: "איננו מכניסים לחנות מאומה בלי לקבל אישור מהרב".

הרב קיבל את הסוחר בסבר פנים יפות ושאל אותו: "האם השגחת כל הדרך על הערכים הפועלים, מנהיגי הגמלים, שהם לא נגעו בך?"

- "וידאי, כבוד הרב, נסעתי איתם בעצמי על אחד הגמלים".

- "אם כן, מצוין", אמר הרב, "אבל יש לי עוד דבר קטן לברר: הגמל שלך היה קרוב אל שירת החביות, או רחוק?"

- "קרוב מאוד", כבוד הרב.

- "אם כן היין כשר", אמר הרב. "אילו היית מתרחק מהם, הם כבר לא היו פוחדים לגעת בך ויהיה אסור לשתות אותו".

דף ע': המולה רבתי

בבית אחד בן שתי קומות התגוררו יהודי ונוכרי. היהודי התגורר בקומה העליונה של הבית והנוכרי התגורר בקומה התחתונה. יום אחד נשמעו קולות של תגרה ומריבה מן הרחוב, ושניהם יצאו החוצה בבהלה מן הבית כדי לראות מה ארע. אחרי שראו היהודי מה ארע הוא חזר אל הבית, ניסה לפתוח את הדלת וגילה שהדלת נעולה. הוא דפק קלות והנה שותפו הנוכרי לדירה פתח לו את הדלת כשהוא רחב על פניו.

השותף לדירה חייב את היהודי היה עצוב. היתה לו חבית יין בקומה הראשונה בדירה. החבית הזו עמדה במקום שבו הוא יכול היה לראות אותה מן הקומה השנייה, וכך הוא לא חשש שהנוכרי יגע בך, כי הנוכרי ידע שכל רגע יכול היה לראות אותו. אבל עכשיו נעל הנוכרי את הדלת כשהוא לא היה בבית - האם היין כשר? התלמד אומר שכן, כי יתכן שמפני הבהלה לא הבחין הנוכרי אם שותפו היהודי חזר לדירה, והוא חשב שהיהודי כבר בדירה, למעלה, והוא לא נגע בך.

מן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת עבודה זרה, דף ע'

"בולשת שנכנסה לעיר, בשעת שלום - חביות פתוחות אסורות, סתומות מותרות; בשעת מלחמה - אלו ואלו מותרות, לפי שאין פנאי לנסך"

אלימי - חזק, חמור
שאני - שונה

א

הסבר: אם כוח צבא או משטרה של גויים נכנס לעיר, בשעת שלום חוששים שמא נגעו בין שבחיות הפתוחות והוא נאסר בשתייה, אבל על חביות סתומות אין חוששים. ואילו בשעת מלחמה גם חביות פתוחות מותרות, כי אין לגויים זמן לנסך את היין.

★ | מן ההיסטוריה

פיצוץ בית הבולשת הבריטית בחיפה

בשנת תש"ז (1947), בעקבות גירוש ספינות מעפילים מהארץ בידי הבריטים, החליט האצ"ל לפגוע בבניין הבולשת הבריטית שעמד ברחוב המלכים בחיפה (כיום דרך העצמאות 82). עמחי פאגלין, קצין המבצעים של אצ"ל, תכנן מתקן ופצצה רבת עוצמה מגליל מתכת דמוי חבית שלתוכו הוכנס חומר נפץ במשקל של כחצי טון. משני צדיה הורכבו צמיגי טרקטור גדולים כדי לבלום את הנפילה.

הפצצה הועלתה בעזרת מנוף על משאית שעליה הורכב מתקן גבוה בצורת מגלשה. בתאריך ט"ו תשרי תש"ח (29.9.1947) בשעה 5:30 נעצרה המשאית ליד בניין הבולשת, הנהג משך בידית והפצצה הושלכה מעל הגדר. הפיצוץ האדיר גרם להרס רב בקומות התחתונות של הבניין, 11 אנשים נהרגו ו-53 נפצעו. הנהג ונוסעי המשאית הצליחו להימלט.

המשאית ועליה המתקן ופצצת החבית, 1947 (Wikipedia)

מתולדותיו | א

עמיחי פאגלין "גידיו"

(תרפ"ב-תשל"ח, 1922-1978)

עמיחי פאגלין "גידיו" ז"ל היה קצין המבצעים של האצ"ל. הוא נולד בתל אביב והתגייס בתחילה להגנה, אולם לאחר שהתאכזב ממנה עבר לאצ"ל. בתחילה השתתף בפעולות כלוחם פשוט, ובמהרה התבלט בתעוזתו ובתוכניותיו המקוריות לפגוע באויב. בשנת תש"ו (1946) צורף למפקדת האצ"ל ובתפקידו זו תכנן כ-200 מבצעים נגד הבריטים והערבים, ביניהם פיצוץ מלון המלך דוד, פיצוץ מועדון הקצינים "בית גולדשמידט" בירושלים והפריצה לכלא עכו. כמו כן, עמד בראש התכנון של מבצע חמץ, הקרב לשחרור יפו. במלחמת השחרור והיה שותף לניסיון הפריצה לעיר העתיקה. עם הקמת ממשלת הליכוד בתשל"ז (1977) מינה אותו ראש הממשלה בגין ליועץ ראש הממשלה לענייני טרור, אולם מספר חודשים לאחר מכן נהרג בתאונת דרכים יחד עם ציפורה אשתו.

עמיחי פאגלין (Wikipedia)

דף ע"א: אוצרות הצריך הישן

חנוך היה סוחר ממוצא שהתמחה בעסקאות מיוחדות. למשל, הוא היה קונה תכולה של בית שלם, בלי להתמקח עם המוכרים על כל פריט. יום אחד הציע לו נוכרי לקנות צריך ישן שעמד מזה שנים רבות ובתוכו כל מיני "מציאות". חנוך ביר היכן שכר והבין כי אוצרות רבים טמונים בצריך, והוא מיהר לחתום על חוזה מכירה עם הנוכרי. חנוך קיבל את המפתח, נכנס והתחיל לפשפש בארונות ובמגרות, ולחפציו ראה פסל של עבודה זרה באחד המדפים.

חנוך טלפן מיד אל הרב שלו, והרב אמר: "תנום דעתך, בשיעור הדף היומי תלמד שלא קנית את העבודה הזרה, זה מקח טעות, כי ברור מאליי שיהודי לא רוצה לקנות עבודה זרה".

על פי התלמוד, אם הקונה כבר שילם למוכר, אסור לו להחזיר את העבודה זרה אלא יקח אותה אליו וישמיד אותה, מפני שמי שיראה שהמוכר מחזיר לקונה את הכסף והקונה מחזיר לו את העבודה הזרה, עלול לחשוב שהיהודי מכר לנוכרי עבודה זרה.

דף ע"ב: טומאת השמן שבחבית

בכית החרושת לשמן התרוצצו הפועלים בקדחתנות. משלוח גדול צריך לצאת היום לעיר רחוקה. פועל מסור אחז בידו מפתח צינורות גדול ופתח את הכרז של חבית הענק ומיד נשמע קולו של השמן הנשפך מן החבית אל המיכל הגדול.

שעמד על עגלת המשא שניצצה תחת החבית. בעל העגלה האכיל בינתים את סוסיו בפעם האחרונה לפני הנסיעה הארוכה, כשנלפתה הגיע משגיח הכשרות בריצה, והורה לפועל: "סגור בבקשה את הכרז. המיכלית הזו לא עברה את הבדיקה שלי. מה הובלת בזה לפני כן?" הוא נשאל את בעל העגלה, והלה הודה כי הוא הוביל בזה שמן טמא.

היה זה בתקופה שבוית המקדש היה קיים והכל היו טהורים והקפידו שהמאכלים יהיו טהורים. הפועל היה מבוהל: "כבוד המשגיח, אני מבין שהשמן נשכר נכנס למיכלית - טמא, כי הוא התערב עם שמן טמא, אבל מה לגבי השמן שנותר בחבית?".

- "מה הבעיה?", שאל המשגיח, והפועל השיב: "השמן ששכחתי היה מחובר עם השמן שבמיכלית כי נשפך זרם ישיר מהחבית שננע בשמן של המיכלית".

- "פה נשאלת", אמר משגיח הכשרות, "אכל התלמוד בדף זה מלמדינו **"ניצוק - אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה"**. סוג כזה של חיבור אינו מטמא.

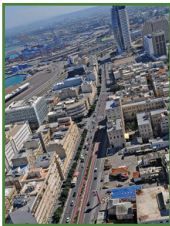
תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

♥ | על המפה

דרך העצמאות בחיפה

דרך העצמאות, שלפני הקמת המדינה נקראה דרך המלכים (Kings Way), היא מרחובותיה הוותיקים של חיפה המודרנית. היא תוכננה בידי הבריטים ונסללה בשנת תרצ"ג (1933) מצפון לעיר העתיקה, על שטח ים שיושב במסגרת הרחבת הנמל. הרחוב נבנה כרחוב מפואר, ושימש במשך עשרות שנים כרחוב העסקים הראשי. המושל הבריטי אמר עליו שזו הרחוב היפה ביותר בארץ ישראל. בשנת תשי"א (1951) הוחלף שם הרחוב ל"דרך העצמאות" בהוראת ראש העיר חיפה, אבא חושי. בין האתרים הנמצאים ברחוב: שדרות בן-גוריון, בית דגון ומוזיאון דגון, תחנת הרכבת חיפה מרכז, בניין הבולשת הבריטית שפוצץ, והמרכז המסחרי הישן.

שדרות העצמאות, חיפה (Wikipedia, Zvi Roger)

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

תלמוד ישראלי- הדף היומי לילדים, מחבב ומנגיש את לימוד התלמוד, מגביר אהבת תורה ומעצים את התא המשפחתי והקהילתי.

הפרייקט כולל- שבעה כרכים המקיפים את כל דפי התלמוד עפ"י סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בעשרות אלפי עותקים, דף פייסבוק f, 60 סרטונים ב- YouTube בשיתוף ערוץ מאיר עם כוכבי הילדים אסי וטוביה.

לפתיחת מוקד לימוד כקהילה או בית ספר
לפרטים: **ענבל הלל רכזת פרויקטים**
inbalh@medison.co.il | טל. 03-9250274

דף ע"ג: רבי ירמיה

רבי ירמיה נולד בבבל, ובצעירותו עלה ללמוד תורה בארץ ישראל מפי רבי זירא, רבי אבהו ורבי חייה בר אבא. לאחר שנים ארוכות ששקד על התורה ועמל בה, התגדל ונהיה ראש ישיבת טבריה וגם בבבל שמעו על ראש הישיבה הדגול, עד שהתלמוד קובע כי **בכל מקום בתלמוד הבבלי נשמזאת בו הלכה שנאמרה ב"מערכא" - בארץ ישראל - הפנה להלכה שאמר רבי ירמיה.** עבודת התפילה שלו נודעה ברכים, למשל, בתפלת מודים היה משתחוה בכל גופו לקים את הפסוק "כל עצמותי תאמרנה". לפני פטירתו צוה רבי ירמיה להלבישו בתכריכים לבנים לאחר שטיפט מן העולם, וללבוש נעלים בגדליו ולתת מקל בידיו, כדי שכתאשר יבוא המשיח הוא יהיה מוכן לקום מן הקבר ולצאת לדרך ללא עיכובים.

דף ע"ד: מאכלים שאינם בטלים ברוב

בדף זה מונה התלמוד איסורים שיש להם דין מיוחד ושונה מכל סוגי האיסורים. כמה דברים אמורים?

כפי שזכר למדנו, **דבר מאכל אסור שהתערב במאכל כשר - אם המאכל הכשר הוא יותר מפי שישים מהמאכל האסור, מותר לאכול את כל התערובת.** התלמוד מונה רשימה של איסורי הנאה שחז"ל תיקנו שאינם בטלים, ואם הם נפלו לתוך דבר מותר - הכל אסור: יין נסך, חפץ של עבודה זרה, בהמה שאינה קרוב שנסחטה בעזרה ועוד איסורים אחדים. חומרה זו קיימת רק כאשר המאכל שהתערב הוא חשוב. בלשון התלמוד מאכל חשוב מכונה **"דבר שבמנין"** - דבר שרגילים למנות ולספור מפני חשיבותו. מאכל כזה אינו בטל אפילו ברוב גדול מאוד, אם הוא אחד מאיסורי הנאה שמונה התלמוד.

דף ע"ה: טבילת כלים

בדף זה לומדים שצריך לטבול כלי שנקנה מנוכרי.

אין הפנה בכלי שנוכרי בישראל בו מאכל אסור, אלא בכלי חדש לגמרי - מצוה לטבול את הכלי לפני שמשתמשים בו.

הראשונים כותבים **שהלכה זו היא "גזרת מלך"**, כלשם שנוכרי המבקש להתגייר ולעבור מאומה נוכרית לעם ישראל צריך לטבול במקוה שיש בו ארבעים סאה מים, כך גם כלי העובר מבעלות של נוכרי לבעלות של יהודי צריך לטבול במקוה מים של ארבעים סאה. הלכה זו דורש התלמוד מן הפסוק בספר במדבר שנאמר לבני ישראל לאחר מלחמת מדון - "כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהרו". הפסוק מצוה את בני ישראל להגטיל באש כלים שהם לקחו כשלל ממלחמת מדון.

בפסוק זה ישנה מילה מיותרת: "וטהרו", שהרי מכל הפסוקים שעוסקים בענין זה כבר ידוע שאחרי שיעבירו את הכלים באש הם יהיו טהורים ומותרים לשימוש. מכאן דרשו חז"ל שהפסוק מלמד אותנו על סוג טהרה נוסף שצריך לעשות: לטבול במקוה כלים שנוכרו מנוכרי.

שאלת השבוע

התשובות לשאלות נמצאות בעלון זה

א. מהיכן לומדים שצריך לטבול כלי שנקנה מנוכרי?

ב. אילו מאכלים אינם בטלים ברוב?

ג. בכל מקום בתלמוד הבבלי שמוצאת בו הלכה שנאמרה ב"מערבא" - למה ולמי הכוונה?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).

את התשובות יש לשלוח במייל עד יום רביעי
talmudisraeli@medison.co.il

הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

פאזל את הצופן

במפגש השבועי למדנו על בולשת.

האם תוכלו להיות גם אתם בלשים ולפענח את הצופן הבא? אם תחליפו את המספרים באותיות תקבלו פסוק שמופיע במפגש:

200 300 1 - 200 2 4 - 30 20
6 200 10 2 70 400 - 300 1 2 - 1 2 10
200 5 9 6 - 300 1 2

70 שנה למדינת ישראל

1991/תשנ"א
מבצע שלמה

מבצע שלמה (שהתקיים ב"א-י"ב סיון תשנ"א, 24-25 במאי 1991) היה מבצע להעלאתם לארץ של יהודי ביתא ישראל מאתיופיה. המסע הנועז התבצע באמצעות רכבת אווירית שכללה 30 מטוסים, שפינו 14,310 יהודים בתוך כ-36 שעות.

בתוכי אחד המטוסים במבצע שלמה (נתן אלפרט, Wikipedia)

המבצע נקרא על שם שלמה המלך שפגש את מלכת שבא, שלפי המסורת האתיופית היא בת ארצם. האירוע שדרבן את הוצאת המבצע אל הפועל הוא נפילת השלטון באתיופיה בידי מורדים, אירוע שעורר חשש לגורלם של היהודים שם. על המבצע פיקד אמנון ליפקין-שחק והשתתפו בו גם הג'וינט, "המוסד", השב"כ וכ-70 לוחמים מיחידת שלדג, שאבטחו את אזור נמל התעופה. במבצע נקבע שיא עולמי לאחר ש-1,087 איש הוטסו במטוס בואינג 747 של חברת אל על.

תשנ"א/1991

דבר תורה לשולחן שבת

בהגדה של פסח אומרים: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו". על מה מדובר? בפשטות הכוונה היא להבטחתו של הקב"ה לאברהם אבינו, שבזכותה עם ישראל המשיך להתקיים למרות ניסיונות אויביו להשמידו. אולם יש בכך גם רמז, שדווקא בגלל שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו - בזכות זה המשיך עם ישראל להתקיים, משום שהאנטישמיות ושנאת היהודים הזכירה ליהודים שהם יהודים, ולא אפשרה להם להתבולל ולשכוח את זהותם.

יש לי מושג | קטניות

יהודים אשכנזים וכמה בני עדות אחרות נוהגים לא לאכול קטניות בפסח, בשל הדמיון בין גרגרי הקטניות לגרגרי חיטה, שעלול להוביל לכך שחיטה תתערב במאכל ותחמיץ. ואילו רוב בני עדות המזרח אינם נוהגים איסור בכך, ואוכלים קטניות בפסח.

